

KARTA PRZEDMIOTU DLA NABORU 2021/2022

INFORMACJE OGÓLNE

1. Nazwa przedmiotu

Dynamika zmian współczesnego społeczeństwa polskiego

2. Nazwa kierunku

Socjologia

3. Poziom studiów

pierwszego stopnia

4. Liczba punktów ECTS

3

5. Liczba godzin w semestrze

semestr	w	ćw	lab/lek	prj/zp	pws	prk
V	30	15				

6. Język wykładowy polski**7. Wykładowca** dr hab. Hanna Podedworna, prof. uczelni

INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE

8. Wymagania wstępne

1. Znajomość podstawowych pojęć socjologicznych.
2. Umiejętność analizy raportów badawczych.

9. Cele przedmiotu

C1 Przekaz podstawowej wiedzy umożliwiającej analizowanie zmian społecznych zachodzących w społeczeństwie polskim.

C2 Przedstawienie aparatury pojęciowej wykorzystywanej w badaniach i opisie zmian społecznych.

C3 Poznanie wyników badań empirycznych na temat zmian różnych wymiarów życia społecznego w społeczeństwie polskim.

10. Efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych

Student, który zaliczył przedmiot:

odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się

WIEDZA

EU01	zna w zaawansowanym stopniu terminologię używaną w badaniu zmian społecznych;	K_W01
EU02	zna w zaawansowanym stopniu kierunki zmian społecznych zachodzących w społeczeństwie polskim;	K_W03
EU03	zna w zaawansowanym stopniu trendy i przemiany w życiu społecznym, gospodarce, polityce i kulturze społeczeństwa polskiego.;	K_W03

UMIEJĘTNOŚCI

EU04	potrafi w sposób precyzyjny i spójny wypowiadać się w mowie i na piśmie na tematy dotyczące zmian społecznych w społeczeństwie polskim;	K_U05
EU05	potrafi wymienić podstawowe pojęcia, nurty teoretyczne i metodologiczne badania zmian społecznych;	K_U09

KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
EU06	dostrzega znaczenie struktur, zjawisk i procesów społecznych dla analizowania zmian społecznych i ich skutków w społeczeństwie polskim;	K_K05
11. Treści programowe		
Forma zajęć – wykłady		
<p>1. Zmiana społeczno-kulturowa, rozwój, modernizacja: podstawowe pojęcia w badaniu zmiany społecznej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie zmiany społecznej • socjologiczna analiza zmiany społecznej • czynniki zmian społecznych • rodzaje zmian społecznych • pojęcie procesu społecznego • pojęcie rozwoju społecznego i transformacji społeczno-ustrojowej • pojęcie modernizacji • globalizacja jako zmiana społeczna. <p>2. Interpretacja transformacji w Polsce z perspektywy głównych teorii zmiany społecznej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne teorie zmiany społecznej i trzy paradygmaty interpretacyjne • paradygmat modernizacji • paradygmat rozwoju zależnego • koncepcja rozwoju alternatywnego • optymistyczne interpretacje zmiany • wygrani i przegrani polskiej transformacji • grzechy główne polskiej transformacji. <p>3. Społeczeństwo polskie po transformacji ustrojowej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • trauma społeczno-kulturowa • cechy wyróżniające polskiej transformacji • skutki uboczne polskiej transformacji • strategie przezwyciężania traumy • trzy Polski: Polska żyjąca z etatu, z rynku i z zasiłku. <p>4. Kategoria pęknięcia jako narzędzie analizy zmian w społeczeństwie polskim.</p> <ul style="list-style-type: none"> • renesans zainteresowania podziałami społecznymi • najważniejsze podziały w społeczeństwie polskim • przemiany struktury społeczeństwa polskiego • główne wartości wyznaczające porządki aksjonormatywne społeczeństwa polskiego. <p>5. Klasy i warstwy społeczne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • mechanizmy przemian struktury społeczeństwa polskiego • uniwersalne procesy modernizacji struktury i zmiany głównych segmentów • zmiany postrzegania struktury społecznej • obraz struktury społeczeństwa polskiego: klasy społeczne • elita i klasa kreatywna • prekariat i klasa bezużyteczna. <p>6. Klasa średnia w społeczeństwie polskim.</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie klasy średniej • kryteria wyłaniania klasy średniej • polska klasa średnia: charakterystyka i udział w strukturze społecznej • stosunek do transformacji i członkostwa w UE • świadomość społeczna polskiej klasy średniej. <p>7. Kapitały i ich konwersje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie i rodzaje kapitałów • układy interesów i wartości w społeczeństwie polskim 		

- „pragmatyzacja świadomości” społeczeństwa polskiego
- kapitały jako źródło przywilejów społecznych
- społeczne oceny kapitałów

8. Polskie społeczeństwo obywatelskie i III sektor.

- geneza pojęcia społeczeństwo obywatelskie
- partycypacja (uczestnictwo) jako fundament społeczeństwa obywatelskiego
- tradycje obywatelskie w Polsce
- kondycja społeczeństwa obywatelskiego w Polsce
- ambiwalentna pozycja trzeciego sektora.

9. Polska w UE i zmiany społeczne.

- skutki ekonomiczne członkostwa
- zamożność Polaków
- ocena członkostwa w UE i poparcie dla integracji
- bilans integracji w wymiarze społecznym i indywidualnym
- plusy i minusy członkostwa w UE w ocenie społecznej.

10. Przemiany gospodarcze i rynek pracy.

- ewolucja stosunku do bogacenia się i sukcesu materialnego
- socjologiczne spojrzenie na relacje gospodarcze
- stosunek do redystrybucji dochodów
- rynek i społeczeństwo rynkowe
- *welfare state*: państwo bezpieczeństwa socjalnego
- zatrudnienie i preferowane branże w społeczeństwie polskim
- bezrobocie i rynek pracy
- profilowanie pomocy bezrobotnym.

11. Przemiany obyczajowości i stylów życia.

- pojęcie styl życia i czynniki go kształtujące
- zróżnicowanie stylów życia
- wskaźniki stylu życia
- obszary przemian stylów życia Polaków.

12. Mobilność społeczna i procesy migracji.

- charakterystyka procesów migracyjnych
- tradycje migracyjne Polaków
- społeczno-ekonomiczne determinanty migracji
- główne kierunki migracji zagranicznych Polaków
- gotowość migracyjna Polaków.

13. Ubóstwo w społeczeństwie polskim.

- rodzaje ubóstwa
- czynniki ubóstwa w Polsce
- minimum socjalne
- społeczny zasięg ubóstwa w Polsce i akcje „Szlachetna paczka”
- Polska bieda na tle innych krajów UE.

14. Usługi publiczne: zdrowie i edukacja.

- choroba jako doświadczenie indywidualne
- medykalizacja życia społecznego i jej konsekwencje
- socjologia w modelu zdrowia publicznego
- stan zdrowia: wskaźniki i badanie
- przemiany stanu zdrowia Polaków
- problemy polskiej szkoły i skutki reform
- wiek inicjacji szkolnej.

15. „Dobra zmiana” i jej społeczna recepcja. <ul style="list-style-type: none"> ocena programu 500+ dezaktywacja zawodowa kobiet „dobra zmiana”: badania w Miastku obraz małego miasta i zmian, jakie zaszły w świetle badań. 	
Forma zajęć - ćwiczenia	
1. Zajęcia wprowadzające, omówienie problematyki zajęć i warunków zaliczenia. 2 i 3. Transformacja ustrojowa i stawianie się nowego społeczeństwa. 4. Wygrani i przegrani polskiej transformacji. 5. Najważniejsze podziały w społeczeństwie polskim i ich trwałość. 6. Przemiany praktyk religijnych Polaków. 7. Życie rodzinne i więzi międzypokoleniowe. 8. Sytuacja kobiet w społeczeństwie polskim. 9. Udział Polaków w życiu politycznym. 10. Autostereotyp Polaków i stosunek do obcych. 11. Zachowania ekonomiczne i stosunek do finansów. 12. Co cenią Polacy? Wartości społeczeństwa polskiego. 13. Migracje zarobkowe Polaków. 14. Czas wolny Polaków i wyjazdy turystyczne. 15. Omówienie prac zaliczeniowych.	
12. Narzędzia/metody dydaktyczne	
1. prezentacje multimedialne	
2. analizy raportów badawczych	
3. dyskusje	
4. praca w grupach	
13. Sposoby oceny (częstkowe, końcowe)	
1. aktywność i obecność na ćwiczeniach	
2. praca pisemna na zadany temat (ćwiczenia)	
3. przygotowanie prezentacji na zadany temat (ćwiczenia)	
4. wynik testu egzaminacyjnego	
14. Obciążenie pracą studenta	
Forma aktywności	liczba godzin
1. Zajęcia z bezpośrednim udziałem nauczyciela oraz konsultacje	51
2. Nakład pracy studenta:	
przygotowanie do ćwiczeń	13
przygotowanie do egzaminu	6
przygotowanie pracy zaliczeniowej z ćwiczeń	5
suma	75
liczba punktów ECTS	3
15. Literatura	
Literatura podstawowa:	
1. P. Sztompka, Socjologia zmian społecznych, Wyd. Znak, Kraków 2005, R. 1 i 15.	
2. Współczesne społeczeństwo polskie, red. A. Giza, M. Sikorska, Wyd. Naukowe PWN, 2012, Cz. 1, 2, Zakończenie.	
3. M. Cześnik, M. Grabowska, Popękane polskie społeczeństwo jako pole badawcze – dane, fakty, mity, „Przegląd Socjologiczny” 2017, s. 9-43, cejsh.im.edu.pl.	
Literatura uzupełniająca: (ćwiczenia) wszystkie pozycje dostępne on-line	
1. Pełnoletnie dzieci mieszkające z rodzicami, CBOS 98/2017.	
2. Społeczeństwo obywatelskie i III sektor Biuro Analiz Senatu, on-line.	

3. K. Podemski, Społeczeństwo obywatelskie w Polsce 25 lat po wielkiej zmianie, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, 2/2014.
4. Stosunek Polaków do przyjmowania uchodźców, CBOS 1/2017.
5. A. Grabowska-Powaga, A. Jakubowska, Rola kapitałów kulturowego i kreatywnego w kształtowaniu kapitału społecznego – przykład polski, „Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej” 97/2016, on-line.
6. M. Gdula, i in. Dobra zmiana w Miastku, Wyd. Krytyki Politycznej. On-line
7. K. Szafraniec, Prawicowość młodych Polaków. Kontekst wyborów parlamentarnych z 2015, „Studia Socjologiczne” 2/2019.
8. A. Sadowski, Dwa typy tożsamości zbiorowych mieszkańców małych miast polsko-żydowskiego pogranicza. Społeczne podziały a antagonizmy międzygrupowe, Studia Socjologiczne 2/2019.
9. Polska w Unii Europejskiej, CBOS 166/2018.
10. H. Domański, B. Mach, D. Przybysz, Otwartość polskiej struktury społecznej: 1982–2016, „Studia Socjologiczne” 1/2019. On-line
11. Codzienna aktywność Polaków. Autoportret i obraz środowiska społecznego w latach 1988–2018. Raport CBOS 164/2018.
12. Religijność Polaków i ocena sytuacji Kościoła katolickiego, CBOS 147/2018, On-line.
13. Oceny sytuacji Kościoła katolickiego w Polsce, CBOS 101/2019, on-line
14. K. Drela, Dyskryminacja kobiet na polskim rynku pracy? http://bazhum.muzhp.pl/media//files/Ekonomiczne_Problemy_Uslug/Ekonomiczne_Problemy_Uslug-r2014-t-n114/Ekonomiczne_Problemy_Uslug-r2014-t-n114-s105-125/Ekonomiczne_Problemy_Uslug-r2014-t-n114-s105-125.pdf , on-line.
16. Formy oceny – szczegóły
Zajęcia kończą się egzaminem. Warunkiem zaliczenia ćwiczeń jest aktywność i obecność na zajęciach, przygotowanie prezentacji oraz praca pisemna na zadany temat. Przedmiot kończy się egzaminem. Warunkiem zdania egzaminu jest uzyskanie pozytywnego wyniku z testu.
17. Inne przydatne informacje o przedmiocie
1. Bezpośrednich informacji o problematyce zajęć i treściach programowych udziela prowadzący w trakcie zajęć i podczas konsultacji.
2. Zajęcia odbywać się będą w Akademii Białskiej im. Jana Pawła II.
3. Zajęcia odbywać się będą zgodnie z aktualnym planem zajęć.
4. Konsultacje odbywać się będą zgodnie z obowiązującym terminarzem.